

Academic Services for Local Development
of the Office of Academic Resource and Information Technology,
Rajabhat Universities in Southern Region

การบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้

Pratoomporn Weerasuk^{1*}, Chutima Sacchanand², and Chusak Ekpetch³

ประทุมพร วีระสุข^{1*}, ชุตินา สัจจามันท์², และ ชูศักดิ์ เอกเพชร³

¹ Master degree student in Information Science Program, School of Liberal Arts,
Sukhothai Thammathirat Open University

¹ นักศึกษาปริญญาโท แผนกวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² EdD Professor, Information Science Program, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open
University ² ศาสตราจารย์เกียรติคุณ แผนกวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³ Associate Professor, Graduate School, Suratthani Rajabhat University

³ รองศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*Corresponding author: preawa.wee@gmail.com

Abstract

The objectives of this study were to study: the management and implementation of academic services; the problems of the management and implementation; and the guidelines for the development of academic services for local development of the Office of Academic Resource and Information Technology (ARIT), Rajabhat Universities in Southern Region. The study was conducted using mixed methods. The key information sources were 150 documents on academic services, five directors of the Office of ARIT, 122 staff responsible for academic services, and five purposive selected experts. The research instruments included a data record form, an interview form, a questionnaire, and an evaluation form. For data analysis, quantitative data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation; and qualitative data were analyzed using content analysis and synthesis.

The research findings were as follows: (1) All of the Office of ARIT clearly stated academic services in their strategies and, mostly, in missions. Most academic services projects were carried out by receiving intermittent government budgets. The management of the academic services projects was based on project proposals proposed by divisions, assigned and approved by the directors of the Office of ARIT. In addition, the academic service projects were provided without any cost, by training. (2) The major problems of the directors were

insufficient and discontinuous budgets, and the project managers were budget disbursement, a heavy workload and lacked motivation. (3) The guidelines for the development of academic services for local development consisted of vision, mission, strategy, management of academic services, and the driving force of success which focused on becoming a lifelong learning source, a collaborative partnership, an integration of local knowledge, innovation, and technology supporting the mission of academic services for local development of the universities and sustainably strengthening local communities in the digital learning ecosystem. Keywords: Academic services, Local development, Academic library, Rajabhat universities

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารและการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี แหล่งข้อมูลหลักคือ เอกสารเกี่ยวกับการบริการวิชาการ จำนวน 150 เรื่อง ผู้อำนวยการสำนัก จำนวน 5 คน ผู้รับผิดชอบโครงการบริการวิชาการ จำนวน 122 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ ทุกแห่งระบุเรื่องการบริการวิชาการในยุทธศาสตร์ และส่วนใหญ่ระบุไว้ในพันธกิจ โครงการบริการวิชาการส่วนใหญ่ได้ระบบประมาณแผ่นดิน มีรูปแบบการบริหารโครงการบริการวิชาการโดยสำนักมอบหมายงานให้หน่วยงานจัดทำข้อเสนอโครงการ พิจารณออนุมัติโดยผู้อำนวยการสำนัก จัดบริการวิชาการในลักษณะไม่คิดค่าใช้จ่าย ในรูปแบบการฝึกอบรม (2) ปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ด้านผู้บริหารมีปัญหางบประมาณไม่ต่อเนื่อง และไม่เพียงพอ ด้านผู้รับผิดชอบโครงการมีปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณ ภาระงานประจำมาก และขาดแรงจูงใจ (3) แนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ การจัดการการบริการวิชาการ และพลังขับเคลื่อนความสำเร็จที่มุ่งสู่การเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การบริหารจัดการในรูปแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ การบูรณาการองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี สนับสนุนพันธกิจการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล

คำสำคัญ: การบริการวิชาการ, การพัฒนาท้องถิ่น, ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บทนำ (Introduction)

การบริการวิชาการเป็นพันธกิจหลักประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยพันธกิจการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (Berghaeuser & Hoelscher, 2020; Keerberg, Kiisla & Mäeltsemees, 2014; Office of the Higher Education Commission, 2017) การบริการวิชาการมีความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษาและเป็นองค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก (Office of the Higher Education Commission, 2017; Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization), 2021) ต่อบุคคล องค์กร ชุมชนและสังคม โดยช่วยเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ให้เกิดการพัฒนาคำรู้ทักษะ เพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานวิชาชีพแก่บุคคล (Itsekor, Asaolu & Osinulu, 2015) เป็นช่องทางที่มหาวิทยาลัยใช้ในการเข้าถึงชุมชนท้องถิ่นและช่วยให้องค์กรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับพันธมิตรในชุมชน (Tat - Leong, 2013) สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยเพื่อสังคม (university engagement) โดยการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคม ให้คำปรึกษาทางวิชาการ และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการสร้างนวัตกรรมแก่ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสังคมเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Keerberg et al., 2014; Siririn, 2019) การบริการวิชาการจึงเป็นบทบาทสำคัญของมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จากการกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจัดอยู่ในกลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น (area-based and community engagement) มุ่งสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การเป็นแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และการให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2021) โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่งทั่วประเทศได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) และมีการดำเนินงานการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาพรวม พบว่า การบริการวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นองค์ประกอบหลักของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (Jantanukul, & Kenaphoom, 2018; Panarat, & Ngernklay, 2019)

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจการบริการวิชาการ ซึ่งเป็นพันธกิจหนึ่งที่สำคัญในการขยายบทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (Keerberg et al., 2014; Thiel, 2017) การขยายพื้นที่การบริการสู่ชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (Huang, 2009; Itsekor et al., 2015) มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินโครงการบริการวิชาการตามความเชี่ยวชาญและการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือในการจัดบริการวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลไก

การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพันธกิจของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและการบริการวิชาการเป็นบทบาทใหม่ของบรรณารักษ์ในด้านพันธกิจสัมพันธ์กับชุมชน (Garczynski, 2019; Hines-Martin, Cox & Cunningham, 2020; Suterland, Hill & Cox, 2015)

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหน่วยงานสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีฐานะเทียบเท่าคณะที่ได้รับการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 โดยมีบทบาทหน้าที่บริการทางด้านห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์และศูนย์ภาษาเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่อาจารย์ นักศึกษาและชุมชนท้องถิ่น สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการรวมกันเป็นเครือข่ายระดับชาติชื่อว่าเครือข่ายสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ (ARITNET) และระดับภาค โดยภาคใต้ชื่อว่าเครือข่ายสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ (SRARITNET) ประกอบด้วยสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อประสานความร่วมมือระหว่างกันในการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน การพัฒนาศักยภาพบุคลากร พร้อมทั้งมีการจัดประชุมและจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกเครือข่ายได้ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน เป็นเวทีในการเสริมสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (South Rajabhat Academic Resource and Information Technology Network, 2020)

การบริการวิชาการมีความสำคัญต่อห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ในต่างประเทศมีงานวิจัยศึกษาการบริการวิชาการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในด้านบทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาสังคมและชุมชนท้องถิ่น (Atta-Obeng & Dadzie, 2020; Huang, 2009; Itsekor et al., 2015; Vijesh & Mohanan, 2018) และบทบาทของบรรณารักษ์ในการบริการวิชาการแก่ชุมชน (Emasealu & Umeozor, 2015) ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการขยายการบริการวิชาการสู่ชุมชนท้องถิ่น (Atta-Obeng & Dadzie, 2020; Emasealu & Umeozor, 2015; Huang, 2009; Itsekor, Asaolu & Osinulu, 2015) ในรูปแบบการใช้ห้องสมุดร่วมกันและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล (Huang, 2009) การจัดทำเว็บไซต์ข้อมูลชุมชน หรือจัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชนเพื่อเป็นคลังข้อมูลสำหรับสนับสนุนการให้บริการวิชาการของมหาวิทยาลัย (Emasealu & Umeozor, 2015; Huang, 2009) ในประเทศไทยมีงานวิจัยความต้องการสารสนเทศและแนวทางการพัฒนาการบริการสารสนเทศเชิงรุกสู่ชุมชนของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาชายแดนใต้ (Japakeeya, 2018) และการพัฒนากลยุทธ์การสร้างคุณค่าของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ (Phuangok, 2013) ซึ่งครอบคลุมด้านการบริการวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นแหล่งสนับสนุนข้อมูลการบริการวิชาการให้แก่อาจารย์ (Phuangok, 2013) การเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน การจัดอบรมทักษะการสืบค้นให้แก่ครูเพื่อใช้ทำผลงานทางวิชาการ การให้คำปรึกษาเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาการจัดบริการห้องสมุดโรงเรียน (Japakeeya, 2018; Phuangok, 2013)

เนื่องจากการบริการวิชาการเป็นพันธกิจสำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อนพันธกิจการบริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยในฐานะบรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตระหนักถึงความสำคัญของการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและบทบาทของบรรณารักษ์ในด้านพันธกิจสัมพันธ์กับชุมชน จึงสนใจศึกษาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มภาคใต้ อันจักนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารและบุคลากรของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนเครือข่ายสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้และห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในชุมชนท้องถิ่น ในการกำหนดแนวทางการบริการวิชาการ การศึกษาความต้องการของชุมชน การวางแผนการบริหารจัดการและการดำเนินงาน และการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมบทบาทของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของมหาวิทยาลัยราชภัฏและชุมชนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารและการดำเนินงานการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework)

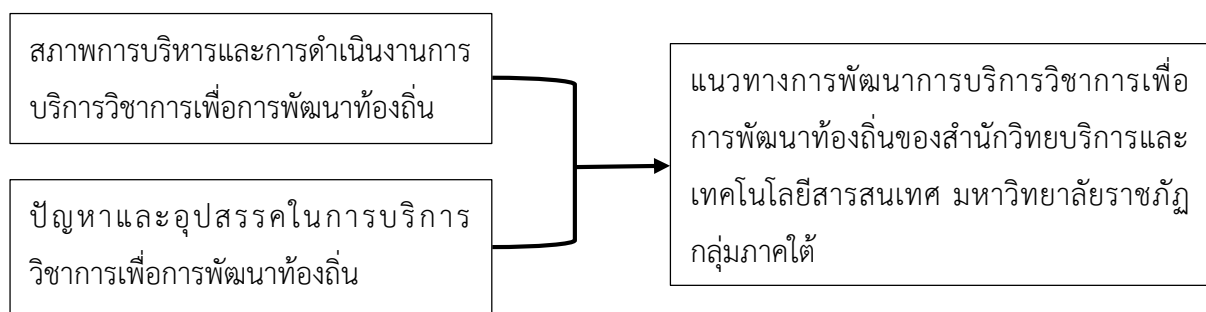

Figure 1 Conceptual framework (กรอบแนวคิดการวิจัย)

ขอบเขตการวิจัย (Scope)

1. งานวิจัยนี้ครอบคลุมการศึกษากิจการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครศรีธรรมราช (มรภ.นศ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (มรภ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (มรย.) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (มรภ.สข.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (มรส.)

2. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีโครงสร้างของหน่วยงานตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 3 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ และศูนย์ภาษา ส่วนสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กำหนดโครงสร้างเป็นการภายในมีสองหน่วยงานประกอบด้วย ห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์ โดยไม่รวมศูนย์ภาษา

3. การศึกษาข้อมูลสภาพการบริหารและการดำเนินงานการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้กำหนดขอบเขตการศึกษาในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2562

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสอบถาม โดยมีกระบวนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารและการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศและหน่วยงานเกี่ยวข้องจำนวน 150 ฉบับ และบันทึกข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูล การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ทั้งหมด จำนวน 5 ท่าน แบบเผชิญหน้าหรือทางโทรศัพท์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และการสอบถามผู้รับผิดชอบโครงการบริการวิชาการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ทั้งหมด จำนวน 125 คน โดยใช้แบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามกลับคืนที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 122 ชุด จากแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 125 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.60

ขั้นตอนที่ 2 นำผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาเป็นร่างแนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย รองอธิการบดีที่กำกับดูแลการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้อำนวยการและอดีตผู้อำนวยการสำนัก และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักซึ่งเป็นอาจารย์ด้านสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ โดยจัดส่ง (ร่าง)แนวทางการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นพร้อมแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ได้รับแบบประเมินกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 5 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมได้จากแบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน รวมทั้งคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอตามประเด็นในรูปแบบความเรียงเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตาราง แผนภาพ ประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย (Results)

นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารและการดำเนินงานการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้

1.1 สภาพการบริหารการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ทุกแห่งระบุเรื่องการบริการวิชาการ หรือการพัฒนาท้องถิ่นไว้ในยุทธศาสตร์ และส่วนใหญ่ระบุไว้ในพันธกิจและนโยบาย แต่ไม่ได้ระบุไว้ในวิสัยทัศน์ โครงการบริการวิชาการส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณการบริการวิชาการจากงบประมาณแผ่นดิน แต่ไม่ได้รับต่อเนื่องทุกปี ทุกแห่งมีกระบวนการบริหารการบริการวิชาการโดยสำนักรับผิดชอบโดยตรงและผู้รับผิดชอบคือบุคคลที่สำนักมอบหมายให้จัดทำข้อเสนอโครงการ และพิจารณาอนุมัติโดยผู้อำนวยการสำนัก และคณะกรรมการบริหารการบริการวิชาการระดับมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการบริหารของสำนักยังไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริการวิชาการ ทุกแห่งมีการดำเนินโครงการตามแผนการบริการวิชาการ มีการเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ไปยังบุคลากรและสู่สาธารณะบนเว็บไซต์ของสำนัก มีการประเมินผลโครงการตามตัวชี้วัดโดยเน้นความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการ แต่ส่วนใหญ่ไม่มีการติดตามผลการนำไปใช้ประโยชน์

1.2 สภาพการดำเนินงานการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ ในช่วงปีงบประมาณ 2560 - 2562 พบว่าผู้รับผิดชอบโครงการการบริการวิชาการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 64.75) มีช่วงอายุ 31 - 40 ปี (ร้อยละ 50.82) วุฒิกการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ (ร้อยละ 37.70) มีตำแหน่งบรรณารักษ์ (ร้อยละ 30.33) รับผิดชอบงานบริการผู้ใช้ (ร้อยละ 24.59) และงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (ร้อยละ 23.77) ใกล้เคียงกับนักวิชาการคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 28.69) มีประสบการณ์การทำงานในสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ 5-10 ปี (ร้อยละ 34.43) และทำหน้าที่ผู้ร่วมดำเนินโครงการ (ร้อยละ 87.70) มีแรงจูงใจในการดำเนินงานโครงการการบริการวิชาการ จากการต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสำนักและของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 87.70) และไม่มีผู้ใดมีแรงจูงใจมาจากการได้รับรางวัล มีกรอบการจัดทำข้อเสนอโครงการมาจากนโยบายและยุทธศาสตร์การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 77.05)

ผลการวิเคราะห์โครงการบริการวิชาการจำนวน 44 โครงการ พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีจำนวนโครงการบริการวิชาการมากที่สุด 16 โครงการ ส่วนใหญ่เป็นโครงการใหม่ (ร้อยละ 61.37) มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 54.54) รองลงมาคือ

พัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ (ร้อยละ 31.82) หน่วยงานรับผิดชอบโครงการคือศูนย์คอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 38.64) รองลงมาคือห้องสมุด (ร้อยละ 22.73) พื้นที่เป้าหมายของโครงการอยู่ในเขตพื้นที่การบริการของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 59.09) โดยมีหน่วยงานเป้าหมายคือโรงเรียน (ร้อยละ 52.27) กลุ่มบุคคลเป้าหมาย คือบุคลากรทางการศึกษา (ร้อยละ 72.73) จัดที่มหาวิทยาลัย (ร้อยละ 81.82) ระยะเวลา 2 วัน (ร้อยละ 52.27) ในลักษณะไม่คิดค่าใช้จ่าย (ร้อยละ 47.73) โดยใช้งบประมาณแผ่นดิน (ร้อยละ 45.45) การคิดค่าใช้จ่ายแบบจัดหารายได้มีน้อย (ร้อยละ 9.09) รูปแบบการจัดโดยการฝึกอบรม (ร้อยละ 65.91) ขอบข่ายเนื้อหาเน้นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 54.54) เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ รองลงมาคือด้านห้องสมุด (ร้อยละ 29.55) เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทุกโครงการมีการประเมินผลโครงการในรูปแบบรายงานผลการดำเนินโครงการและรายงานผลตามตัวชี้วัด ส่วนใหญ่ไม่มีการติดตามผลการนำไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ 86.36) และมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการบริการวิชาการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 70.45) ในรูปแบบเว็บไซต์ของสำนัก (ร้อยละ 54.54)

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและแบบสอบถามผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีความสอดคล้องกันในด้านงบประมาณ และด้านผู้รับผิดชอบโครงการ

ด้านงบประมาณ ผู้บริหารมีปัญหาและอุปสรรคการขาดงบประมาณสนับสนุนการบริการวิชาการของสำนักอย่างต่อเนื่องและเพียงพอจากมหาวิทยาลัย ส่วนผู้รับผิดชอบโครงการมีปัญหาและอุปสรรคสูงสุดคือ การใช้และการเบิกจ่ายงบประมาณมีความยุ่งยาก ($\mu=3.13$) และขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ($\mu=3.02$)

ด้านผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้บริหารมีความเห็นว่า บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการมีภาระงานมาก และขาดแรงจูงใจ สอดคล้องกับผู้รับผิดชอบโครงการมีปัญหาและอุปสรรคสูงสุดคือ มีภาระงานประจำมาก ($\mu=2.97$) และขาดแรงจูงใจในการบริการวิชาการ ($\mu=2.80$)

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้

แนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ มีองค์ประกอบสำคัญคือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ การจัดการการบริการวิชาการ และพลังการขับเคลื่อนความสำเร็จ ปรากฏดัง Figure 2 โดยผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและผลการศึกษาสภาพการบริหารและการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและผลการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความเหมาะสมสะท้อนแนวคิดที่สำคัญสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทในอุดมศึกษายุคใหม่ นโยบาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏและระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล

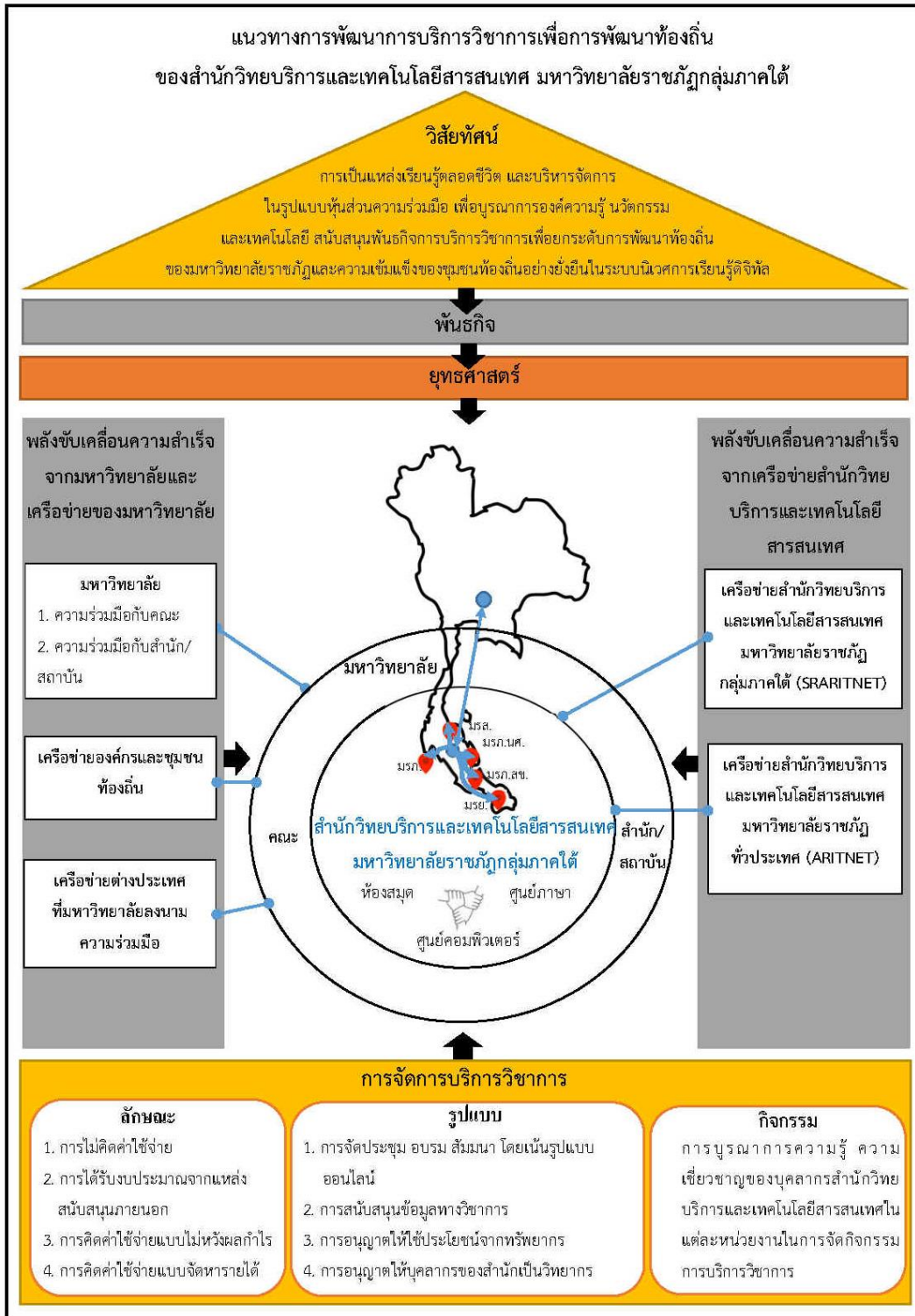

Figure 2 The guidelines for local development of the Office of Academic Resource and Information Technology, Rajabhat Universities in Southern Region (แนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้)

จาก Figure 2 แนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์การจัดการการบริการวิชาการ และพลังขับเคลื่อนความสำเร็จ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) วิสัยทัศน์ การเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตและบริหารจัดการในรูปแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ เพื่อบูรณาการองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี สนับสนุนพันธกิจการบริการวิชาการเพื่อยกระดับการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล

2) พันธกิจ (1) การบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้องค์ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและภาษา (2) การเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนพันธกิจของมหาวิทยาลัย คณะและหน่วยงานอื่นของมหาวิทยาลัย (3) การเป็นฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และ (4) การบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วม การเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือและเครือข่าย

3) ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์หลัก และยุทธศาสตร์การปฏิบัติการดังนี้

ยุทธศาสตร์หลัก (1) การจัดระบบและกลไกการบริหารจัดการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับบทบาทการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะใหม่ของบุคลากรวิชาชีพ และการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ (2) การสร้างความตระหนักในบทบาทด้านการบริการวิชาการของสำนักและบุคลากรเพื่อสนองตอบนโยบายของมหาวิทยาลัย (3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดบริการวิชาการเพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้ออนไลน์ และ (4) การทำงานแบบหุ้นส่วนความร่วมมือที่เข้มแข็งสนับสนุนการดำเนินพันธกิจการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย คณะและหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย และภายนอกมหาวิทยาลัยกับชุมชนท้องถิ่น องค์กรและเครือข่ายทางวิชาการและวิชาชีพระดับพื้นที่ภูมิศาสตร์ ระดับชาติและระดับสากล

ยุทธศาสตร์การปฏิบัติการ (1) การจัดโครงการและกิจกรรมการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนบนฐานชีวิตวิถีใหม่และระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อตอบสนองนโยบายของมหาวิทยาลัย โดยการบูรณาการพันธกิจและองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษา การสืบสาน ส่งเสริม สนับสนุนโครงการตามพระราชโบาย โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศาสตร์พระราชาและสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น (2) การสร้างความร่วมมือในการจัดโครงการและกิจกรรมการบริการวิชาการร่วมกับมหาวิทยาลัย คณะ และหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยหรือกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่น (3) การสนับสนุนการจัดโครงการและกิจกรรมการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในฐานะการเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต (4) การบริหารจัดการภายในสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการสร้างความตระหนักถึงบทบาทสำคัญของบุคลากรทุกระดับในการร่วมขับเคลื่อนพันธกิจ เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและมีหน่วยงานบริการวิชาการหรือคณะทำงานบริการวิชาการของสำนัก และ (5) การจัดโครงการและกิจกรรมการบริการวิชาการเพื่อพัฒนา

ประเทศ ร่วมกับเครือข่ายสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้และ
เครือข่ายสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ

4) การจัดการการบริการวิชาการ ด้านลักษณะ รูปแบบและกิจกรรมการบริการวิชาการที่สอดคล้อง
กับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏและสถานการณ์ของประเทศและของโลกและระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล
ดังนี้

ลักษณะการบริการวิชาการ (1) การไม่คิดค่าใช้จ่าย (2) ตามความต้องการของหน่วยงานภายนอก
โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานนั้นหรือจากแหล่งสนับสนุนภายนอก (3) การคิดค่าใช้จ่ายแบบไม่หวังผล
กำไร และ(4) การจัดการบริการวิชาการโดยคิดค่าใช้จ่ายแบบจัดหารายได้

รูปแบบการบริการวิชาการ (1) การจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม และรูปแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะการ
จัดบริการวิชาการในรูปแบบออนไลน์ (2) การเป็นแหล่งศึกษาดูงาน แหล่งฝึกงาน และการสนับสนุนข้อมูลทาง
วิชาการ และเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ (3) การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของสำนักวิทยบริการ
และเทคโนโลยีสารสนเทศและ (4) การอนุญาตให้บุคลากรของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็น
วิทยากร ที่ปรึกษา กรรมการหรือคณะทำงานทางวิชาการหรือวิชาชีพ

กิจกรรมการบริการวิชาการ โดยการบูรณาการความรู้ ความเชี่ยวชาญของบุคลากรสำนักวิทย
บริการและเทคโนโลยีสารสนเทศในแต่ละหน่วยงาน ในการจัดกิจกรรมสามด้านหลักคือ ด้าน
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านภาษา ให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหลัก โดยการจัดทำคลังทรัพยากรแบบเปิด ฐานข้อมูลการเรียนรู้ออนไลน์ การ
พัฒนาเว็บไซต์หรือศูนย์ข้อมูลชุมชนเพื่อเป็นคลังข้อมูลสนับสนุนการบริการวิชาการและแพลตฟอร์มเพื่อการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้

5) พลังขับเคลื่อนความสำเร็จ แนวทางการดำเนินการที่น่าเสนอจะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีพลัง
ขับเคลื่อนการดำเนินการจากทุกภาคส่วนที่สำคัญจากเครือข่ายสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ (SRARITNET) เครือข่ายสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ (ARITNET) จากมหาวิทยาลัย และเครือข่ายของมหาวิทยาลัย ได้แก่ เครือข่าย
องค์กรและชุมชนท้องถิ่น และเครือข่ายนานาชาติที่มหาวิทยาลัยมีการลงนามความร่วมมือกับต่างประเทศ

อภิปรายผล (Discussions)

จากผลการวิจัย อภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพการบริหารและการดำเนินงานการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของสำนักวิทย
บริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้

1.1 สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ทุกแห่งมี
ยุทธศาสตร์และส่วนใหญ่มุ่งมีพันธกิจ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแสดงให้เห็น
เห็นถึงความสำคัญของสำนักต่อพันธกิจการสนับสนุนการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย แต่คณะกรรมการ

บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศส่วนใหญ่ไม่ได้มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการประจำสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ระบุว่าทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบายและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมงานบริการวิชาการ (Office of Academic Resource and Information Technology, Suratthani Rajabhat University, 2017)

1.2 กระบวนการบริหารการบริการวิชาการส่วนใหญ่มีการประเมินผลแต่ไม่มีการติดตามผลการนำไปใช้ประโยชน์ อาจเป็นเพราะว่าการกำหนดตัวชี้วัดของโครงการบริการวิชาการเน้นเฉพาะการประเมินระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งการติดตามผลเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการนำความรู้จากการบริการวิชาการไปใช้ประโยชน์ในระดับชุมชนส่งผลให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (Internal Education Quality Assurance Development Board Higher Education, Rajabhat University, 2019)

1.3 รูปแบบการจัดบริการวิชาการส่วนใหญ่เป็นการฝึกอบรมแบบเผชิญหน้า ยังไม่มีรูปแบบออนไลน์ สอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริการวิชาการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นการฝึกอบรม (Itsekor et al., 2015; Japakeeya, 2018; Phuangok, 2013) และเนื่องจากโครงการบริการวิชาการที่ศึกษา ดำเนินโครงการในช่วงก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จึงมีเฉพาะรูปแบบการฝึกอบรมแบบเผชิญหน้าซึ่งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความคุ้นเคย

1.4 ลักษณะการจัดบริการวิชาการส่วนใหญ่จัดบริการวิชาการในลักษณะไม่คิดค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการจัดบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่จัดบริการวิชาการโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย (Ruangvitayavut, 2018) การจัดโครงการโดยคิดค่าใช้จ่ายแบบจัดหารายได้มีน้อยมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณการบริการวิชาการจากงบประมาณแผ่นดินหรือจัดบริการให้ตามความต้องการของหน่วยงาน

1.5 ขอบข่ายเนื้อหาโครงการการบริการวิชาการส่วนใหญ่เน้นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ เช่น e-book, e-learning สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญตามโครงสร้างของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีหน่วยงานภายในประกอบด้วยห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์และศูนย์ภาษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยความต้องการของผู้รับบริการวิชาการก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) (Japakeeya, 2018) และสอดคล้องกับบริบทในระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล

1.6 ผู้รับผิดชอบโครงการการบริการวิชาการส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่าบรรณารักษ์มีบทบาทในการบริการวิชาการแก่ชุมชนเพื่อสนองต่อพันธกิจของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (Abernethy & Weaver, 2019; Emasealu & Umeozor, 2015) การขยายบทบาทของบรรณารักษ์ด้านพันธกิจสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Garczynski, 2019)

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้

2.1 ด้านงบประมาณ สำนักไม่ได้งบประมาณการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและเพียงพอจากมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับปัญหาด้านการบริหารจัดการการบริการวิชาการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่มีงบประมาณไม่เพียงพอในการออกไปให้บริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง (Abernethy & Weaver, 2019; Japakeeya, 2018; Kamolpechara & Soopunyo, 2020; Phuangok, 2013; Obeng & Dadzie, 2020) และผู้รับผิดชอบโครงการบริการวิชาการมีปัญหาการใช้และการเบิกจ่ายงบประมาณมีความยุ่งยากสอดคล้องกับปัญหาในการบริหารจัดการงบประมาณการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีที่พบว่าบริการวิชาการในบางพื้นที่ ซึ่งไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จ จึงไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณให้เสร็จสิ้นตามไตรมาสได้ (Julphunthong, 2014; Ongart et al., 2018)

2.2 ด้านภาระงานและแรงจูงใจ ผู้รับผิดชอบโครงการมีภาระงานประจำมาก และขาดแรงจูงใจในการให้บริการวิชาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยปัญหาและอุปสรรคการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพบว่า บุคลากรมีภาระงานประจำมาก (Julphunthong, 2014; Kamolpechara & Soopunyo, 2020; Ongart, Charoenwet, & Jaiyen, 2018) บุคลากรที่ให้บริการวิชาการมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ (Atta-Obeng & Dadzie, 2020; Phuangok, 2013) และขาดแรงจูงใจในการให้บริการวิชาการ (Wattanapunkitti, 2015)

3. แนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ มีประเด็นสำคัญซึ่งนำมาอภิปรายได้ดังนี้

3.1 เป็นแนวทางการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่พัฒนามาจากระบบการวิจัยอย่างเป็นระบบ ที่ได้ความรู้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดแนวคิดที่เป็นปัจจุบัน และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการสัมภาษณ์จากผู้อำนวยการสำนักและจากการสอบถามจากบุคลากรที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการการบริการวิชาการของสำนัก และผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำมาปรับปรุงและพัฒนาเป็นแนวทางทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้

3.2 การบูรณาการพันธกิจและองค์ความรู้

1) การบูรณาการพันธกิจการบริการวิชาการกับพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมแบบองค์รวมเพื่อสนับสนุนวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สอดคล้องกับการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยให้บริการวิชาการที่เหมาะสมกับบริบท ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นชุมชน และสังคมตามระดับความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งบูรณาการกับพันธกิจอื่น ๆ เพื่อให้ชุมชนได้นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม (Internal Education Quality Assurance Development Board Higher Education, Rajabhat University, 2019) และข้อเสนอแนะผลการวิจัย ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏบูรณาการพันธกิจการ

บริการวิชาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย (Julphunthong, 2014; Ongart et al., 2018; Wattanapunkitti, 2015) และแนวคิดการบูรณาการกันระหว่างพันธกิจของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการถ่ายทอดความรู้ที่สร้างขึ้นตามความต้องการของชุมชน (Berghaeuser & Hoelscher, 2020; Keerberg et al., 2014)

2) การบูรณาการองค์ความรู้และนวัตกรรมตามความเชี่ยวชาญของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษา สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) คือการเป็นสถาบันหลักที่บูรณาการองค์ความรู้สู่นวัตกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น และพันธกิจเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและการน้อมนำแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติ

3.3 การเน้นการมีส่วนร่วมและการทำงานแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ กับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะความร่วมมือกับอาจารย์ สอดคล้องกับผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏควรร่วมมือกับอาจารย์ในการสนับสนุนข้อมูลแก่อาจารย์ที่ออกไปจัดบริการวิชาการ (Phuangok, 2013) พัฒนาหลักสูตรการบริการวิชาการและการดำเนินโครงการบริการชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนร่วมกัน (Atta-Obeng & Dadzie, 2020; Emasealu & Umeozor, 2015) และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ชุมชนท้องถิ่น องค์กร และเครือข่ายทางวิชาการและวิชาชีพ สอดคล้องกับผลการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า มหาวิทยาลัยควรมีเครือข่ายภายนอกมหาวิทยาลัยในด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชนทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่น ระดับภูมิภาคและระดับชาติ (Ongart et al., 2018) การสร้างความร่วมมือและเครือข่ายกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการในชุมชนนั้น ๆ (Atta-Obeng & Dadzie, 2020) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและวิชาชีพกับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (Itsekor et al., 2015; Slaska, 2019) ห้องสมุดประชาชนหรือห้องสมุดในชุมชนท้องถิ่น (Itsekor et al., 2015) และสมาคมห้องสมุด (Atta-Obeng & Dadzie, 2020; Huang, 2009)

3.4 การเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตและผลการวิจัย พบว่าห้องสมุดให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยปรากฏในวิสัยทัศน์ พันธกิจของห้องสมุด และการขยายโอกาสให้บุคคลทั่วไปในชุมชนเข้าถึงสารสนเทศอย่างเท่าเทียมกัน (Kamolpechara & Soopunyo, 2020) และห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเป็นแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และการให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2021)

3.5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริการวิชาการโดยเน้นการบริการออนไลน์ เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนให้ทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและดำรงชีวิตวิถีใหม่ สอดคล้องกับการปรับตัวเพื่อ

รองรับยุคการเปลี่ยนผ่านทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (digital disruption) ที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตมากขึ้น (Digital Government Development Agency, 2021) และข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยห้องสมุดควรให้บริการวิชาการแบบออนไลน์มากขึ้นเพื่อขยายการบริการวิชาการให้แก่ชุมชนท้องถิ่น (Netwichean, 2017)

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบและการอภิปรายผลผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยนำแนวทางไปใช้กำหนดแนวทางการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและนำเสนอสภามหาวิทยาลัยกำหนดเป็นนโยบายต่อไป และใช้ศักยภาพของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นฐานร่วมขับเคลื่อนพันธกิจการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

2. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.1 ผู้บริหารของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ นำแนวทางการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนการบริหารจัดการการบริการวิชาการโดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญของสำนัก การมีส่วนร่วม หุ้นส่วนความร่วมมือและเครือข่าย การสร้างแรงจูงใจและพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการดำเนินโครงการ

2.2 บุคลากรนำแนวทางการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นไปใช้ในการพัฒนาแนวคิดในการจัดทำและดำเนินโครงการการบริการวิชาการ พัฒนารูปแบบและสมรรถนะที่จำเป็นในการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

3. เครือข่ายสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ (SRARITNET) นำแนวทางไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน โดยจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนและร่วมกันจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหลักและระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล

4. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในชุมชนท้องถิ่นนำแนวทางการพัฒนาการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารและการดำเนินงานการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารและการดำเนินงานการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

2. การวิจัยเชิงประเมินและติดตามผลการใช้แนวทางการบริการวิชาการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้

3. การพัฒนารูปแบบหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศกับคณะ และหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- Abernethy, B., & Weaver, K.D. (2019). A mixed-methods analysis of community service trends in academic librarianship, *Collaborative Librarianship*,11(2),110-117.
- Atta-Obeng, L, & Dadzie, P. S. (2020). Promoting sustainable development goal 4:The role of academic libraries in Ghana. *International Information & Library Review*,52(3), 177- 192. doi: 10.1080/10572317.2019.1675445
- Berghaeuser, H. & Hoelscher, M. (2019). Reinventing the third mission of higher education in Germany: Political frameworks and universities' reactions. *Tertiary Education and Management*. 26,57-76.doi:10.1007/s11233-019-09030-3.
- Digital Government Development Agency. (2021,January 15). phæn phatthanā ratthabān dičhithan khōng prathēt Thai Phō.Sō.sōngphanhārōihoksipsām - sōngphanhārōihoksiphā [Digital Government Development Plan of Thailand 2020-2022]. Retrieved from <https://www.dga.or.th/policy-standard/policy-regulation/dga-019.dga-024.dga-029/>
- Emasealu, H.U. & Umeozor, S. N. (2015). *Library Philosophy and Practice; Lincoln* : 1-10. Retrieved from <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/>
- Garczynski, J. (2019, October 28). *Libraries and community engagement*. Retrieved from <https://www.engagetu.com/2019/10/28/libraries-community-engagement/>
- Hines-Martin, V., Cox, F.M., & Cunningham, H.R. (2020). *Library Collaborations and Partnerships: Enhancing Health and Quality of Life*. Routledge.Retrieved from <https://doi.org/10.4324/9780429439261>
- Huang, J. Y. (2009). *A study of community services in academic libraries*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1870505792). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1870505792?accountid=44806>
- Internal Education Quality Assurance Development Board Higher Education, Rajabhat University.(2019). *khūmū kānprakan khunnaphāp kānsuksā phāinai radap 'udomsuksā mahāwitthayālai rāтчhaphat Phō.Sō. 2562* [Manual for internal education quality assurance Higher Education Rajabhat University 2019]. Bangkok: Chandrakasem Rajabhat University.
- Itsekor, V.O ,Asaolu, A.O & Osinulu, I.(2015). The role of academic libraries in community development: issues and strategies. *International Journal of Information Technology and Business Management* 34(1). 83-97.
- Jantanukul, W. & Kenaphoom, S. (2018). University role model for developing the locality: Rajabhat university in northeastern Thailand. *Humanities and Social Sciences Journal, Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 9(1), 254-270.
- Japakeeya, N. (2018). The information needs and the development of proactive information services to the community libraries in the three southern border provinces. Yala: Yala Rajabhat University.
- Julphunthong, P. (2014). *The strategic development of academic services for the community of Rajabhat Universities in the lower northern region* (Doctoral dissertation). Kamphaengphet Rajabhat University, Kamphaengphet.
- Kamolpechara, K & Soopunyo, W. (2020). Current scenario of university libraries to enhancing lifelong learning. *TLA Research Journal*. 13(1). 80-95.
- Keerberg, A., Kiisla, A. & Mäeltsemees, S. (2014). University implementing its community service role through curriculum development in a regional college. *Estonian Discussions on Estonian Economic Policy*, 21(2), 32-57. Retrieved from <https://doi.org/10.15157/tpep.v21i2.1233>

- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2021). *khūmūr kānpramōēn kānkamnot klum sathāban 'udomsuksā* [A guide to assessing the determination of a group of higher education institutions]. Bangkok: Office of the Permanent Secretary (OPS), MHESI Thailand.
- Netwichean, N. (2017). *The development of academic services online model*. Chonburi :Burapha university.
- Office of Academic Resource and Information Technology, Surat thani Rajabhat University. (2017, November 28). *Prakāt saphā mahāwitthayālai rārchaphat Surāt Thānī rūang tængtang khana kammakān pračham samnak witthaya bōrikān læ theknōlōyī sārasonthēt* [Announcement of the Surat Thani Rajabhat University Council. Subject: Appointment of the Board of Directors for the Office of Academic Resources and Information Technology]. Surat Thani: Office.
- Office of the Higher Education Commission. (2017). *Khūmūr kānprakan khunnaphāp kānsuksā phāinai radap 'udomsuksā Phō.Sō. sōngphanhārōihoksip* [Higher Education Internal Quality Assurance Manual, B.E. 2560] (3rd ed.). Bangkok: Office.
- Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). (2021). *Khūmūr kānpramōēn khunnaphāp phāinōk radap 'udomsuksā* [Higher Education External Quality Assessment Manual]. Bangkok: Office.
- Ongart, J., Charoenwet, B. & Jaiyen, S. (2018). The administration of academic services for society of Suratthani Rajabhat University. *Suratthani Rajabhat Journal* 5, (1), 273-298.
- Panarat, N. & Ngernklay, P. (2019). The administrative effectiveness of Rajabhat Universities in local development. *Academic Journal Phranakhon Rajabhat University*, 10(2), 101-116.
- Phuangok, A. (2013). *Strategic development for value creation of Rajabhat university libraries* (Doctoral dissertation). Khon Kaen University, Khon Kaen.
- Ruangvitayavut, P. (2018). A model of academic services administration to meet the requirements of the society of the University in The lower Northern Part of Thailand. *ARU Research Journal*, 5(3), 95-102.
- Siririn, J. (2019, December 5). *University Engagement sathāban 'udomsuksā kap sangkhom (tōn ræk)* [University Engagement Higher education institutions and society (first part)]. Retrieved from <https://www.salika.co/2019/12/05/university-engagement-part-1/>
- Slaska, K. (2019, June 6). *Building bridges: The cooperation of polish academic libraries*. Retrieved from <https://nur.nu.edu.kz/handle/123456789/3898>
- South Rajabhat Academic Resource and Information Technology Network. (2020, Febuary 2). *rāila'tat khrōngkān* [Project details]. Retrieved from. <http://sraritnet.yru.ac.th/sraritnet9/page/view/project-detail>
- Tat - Leong, J. H. (2013). Community engagement-building bridges between university and community by academic libraries in the 21st Century. *Libri*, 63(3), 220-231.
- Thiel, S.G. (2017, March 14) *The Role of libraries in engagement work*. Retrieved from <https://compact.org/resource-posts/role-libraries-engagement-work/>
- Wattanapunkitti, P. (2015). Factors influencing the effectiveness of the social academic services of Rajabhat Universities in the north region. *Journal of Modern Management Science*, 8(1), 30-46.